

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3228

491.99-8

U-44

1876

№ 479

Հրատարակութիւն Կովկասեան գրա-
վաճառանոցի Օ. Գրիգորեան և ընկ.

ՈՒՍՈՒՄՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

Ա.Ռ.Ա.Զ.ԻՆ ՏԱՐԻ

ԳՐԵԼ, և ԿԱՐԳԱՆ,

Կրկրորդ տիպ

Աշխատատիրութիւն Ղ. Արտեմանց.

Տ Փ Ի Ի Ս.

Ի Տպարանի Բովհաննիսի Վարտարատանոց.

1876

2010

491.99-8
Ա-44

20.02

С арм.
479.

Հրատարակութիւն Կովկասեան գրա-
վաճառանոցի Ջ. Գրեկորեան և ընկ.

491.99-8 ՌԻՍՈՒՄՆ
Ա-44

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

Ա.Ռ.Ա.Զ.Ի.Ն ՏԱՐԻ

ԳՐԵԼ և ԿԱՐԳԱԼ

№ 88402

Երկրորդ տիպ

Աշխատասիրութիւն Ղ. Աղայեանց.

Տ Փ Խ Ի Ս

Ի Տպարանի Յովհաննիսի Մարտիրոսեանց.

1876

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ

Дозволено цензурою: Тифлиси, 22 Сентября, 1876 года.

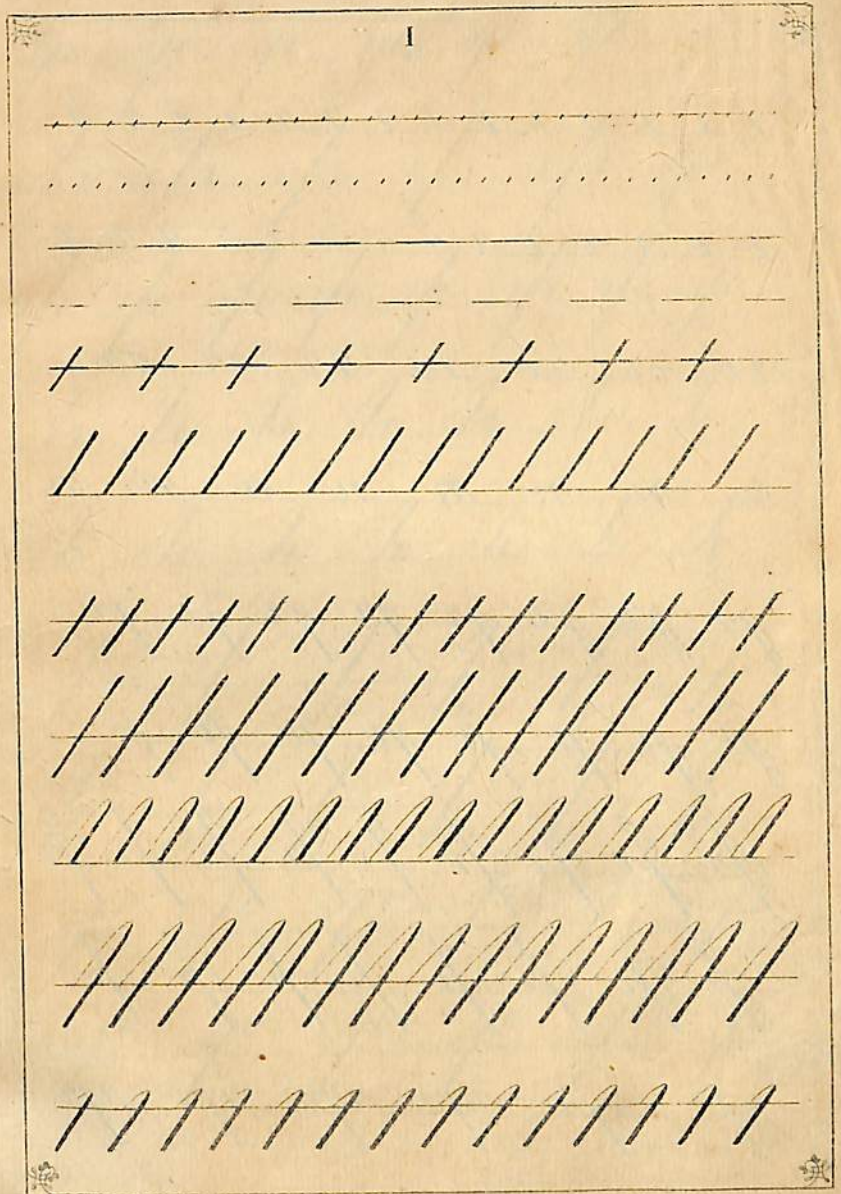
50489-տի

36217-66

Типография Мартиросянца, на Орбелиановской ул. № 5.

1876

pe pe pe pe pe pe pe pe

pe pe pe pe pe pe pe pe

u u u u u u u u

u u u u u u u u

u u u u u u u u

u u u u u u u u

u u u u u u u u

u u u u u u u u

pe pe pe pe pe pe pe pe

pe pe pe pe pe pe pe pe

u u u u u u u u

u u u u u u u u

u u u u u u u u

u u u u u u u u

pe pe pe pe pe pe pe pe

u u u u u u u u

u u u u u u u u

u u u u u u u u

of of of of of of of of of of

of of of of of of of of of of

o o o o o o o o o o

o o o o o o o o o o

o o o o o o o o o o

o o o o o o o o o o

o o o o o o o o o o

o o o o o o o o o o

o o o o o o o o o o

f f f f f f f f f f

o o o o o o o o o o

g g g g g g g g g g

f f f f f f f f f f

y y y y y y y y y y

y y y y y y y y y y

g g g g g g g g g g

r r r r r r r r r r

o o o o o o o o o o

a a a a a a a a a

pa pa pa pa pa

pa pa pa pa pa pa pa

pa pa pa pa pa pa pa pa

pa pa pa pa pa pa pa pa

pa pa pa pa pa pa pa pa

pa pa pa pa pa pa pa pa

pa pa pa pa pa pa pa pa

pa pa pa pa pa pa

b b b b b b b b

ba ba ba ba ba ba

ba ba ba ba ba ba ba

ba ba ba ba ba ba ba

ba ba ba ba ba ba ba

ba ba ba ba ba ba ba

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

A P Q R S T U
 V W X Y Z
 a b c d e f g
 h i j k l m n
 o p q r s t u
 v w x y z

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U
 V W X Y Z
 a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u
 v w x y z
 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U
 V W X Y Z
 a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u
 v w x y z
 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U
 V W X Y Z
 a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u
 v w x y z

4.

Մարտիրոս

տատ, մատ, արտ, սիմ, միս, մաս, սիրտ, սար, ամիս, սամի, մասիս, մասրի, տրա, սոմար, սոսի, մորի, մարի, տարի, արմատ, առամ, արամ, մարմար, մարիամ, ասամ, արարատ, մարտիրոս, սաս, արամ, արի մի մատիտ տամ տար տատիս:

5.

Մարտիրոսը գնաց

արամը գնաց — մինտը մնաց տանը — տիգրանը գնաց սար — գրիգորի մատիտը տանը մնաց — սարգիսը ասաց տիգրանին. մի մնար տանը — տիգրանի տատը գնաց ամարանոց —

ը գ ց ն

6.

Մարտիրոսը գնաց ուսումնարան
Մ Ժ Ը ա Ս ս Տ ա (:)*

Մարիամն ու Տիգրանը գնացին ուսումնարան: — Երամը մնաց ուսումնարանումը մի տարի ու մի ամիս: — Մինասը ուսումնարանից գնաց տուն: — Երամի տատը Մարտիրոսին ասաց մի մնար տանը, գնա՛ ուսումնարան: — Սարգիսն ու Տիգրանը ո՞ր գնացին: — Սարգիսն ու Տիգրանը միասին գնացին տուն:

7.

Մ ա տ գ ն ց ր ո ս ի ք ու
Մ Ը Ս Տ

Մարիամ, ո՞ւմ տուիր Երամի մատիտը: — Երամի մատիտը տուի Մար-

(*) Հասկացնելի պիտտատի եւ վերջակեփի գործածութիւնը, այլ եւ միս առողջանեկան նշանների եւ ենթամեղի, երբ որ հանդիպին:

տիրութիւն: — Մինաս, ո՞ր գնաց Սարգիսը: — Սարգիսը գնաց տուն: — Արամ գնա տատին ասա մի մատանի տուր Մինասին: — Սարիամ, գնա իմացիր տիրացոյ Սարգիսն ուր գնաց: — Տիրացոյ Սարգիսը գնաց դարին տանի տուն, նա տանը տմար դարի ունի, մի տմար գտրնանի:

8.

Մտրտիրտը գնաց ուսումնարան

իսկ Արշակը մնաց տանը

ԿԿ ԱԶ

Արամը գնաց ուսումնարան, իսկ Սարգիսն ու տիրանը մնացին տանը: — Արշակը մի շամամ ունի, իսկ Սարիամը մի մատանի: — Սարգարիսը մի շատ սուր մկրատ ունի: — Կիրակոսը մի կարաս գինի ունի, իսկ Սարկոսը ինը կարաս: — Առշանիկը մի կարմիր մատիա ունի:

4 2

9.

ա ր զ ի կ մ ն շ ո ս ւ ր ց ու

ԱՆ ԳԶ

Առշանիկ, գնա մաշկակարին ասա. Սարիամին մաշկ տուր: — Մանուկ մշակն ո՞ր գնաց: — Մանուկ մշակը գնաց Մուշ: — Կա մի տարի մնաց Գրիգորի տանը: — Ամարանոցուժը կորցրի իմ մատանին: — Տատիա ասացի մի ուրիշ մատանի տուր: — Կա ինը մատանի ունի: — Առշանը նորանից շատ ունի: — Միսակը շատ շագանակ ունի: — Սարգարիտ, արի գրիբ — կուկու, կարկուտ, կտոր, կտուր, ուրագ, նուշ, անուշ, մուշակ: — Սարգիսը մի սիրուն մուշակ ունի. — Տիրանը մի շիշ անուշ գինի ունի: —

8 9

գնե գնայիս: — մեզ խղարմա արիք զոսպոս
տուց մի զրիմուշամ — մտանաս մի իսկ մա կարգուս

10.

Մարտիրոսը գնաց ուսումնարան, իսկ Արշակը մնաց տանը:

Արշակին չուզեցան տանել ուսումնարան

Ե Մ Ս Տ Ն Շ Ք Կ

Տիգրանին չուզեցան տանել ուսումնարան:—Արամին ուսումնարան տանել չուզեցան:—Միսակին չեն ուզում տանել ամարանոց:—Շուշանիկը չի ուզում գնալ տուն:—Մարչակարը Շուշանիկին մաշկներ չբտուեց:—Աիրակոսը շատ չի ուշանում տանը:—Գալուստը չի գալիս ուսումնարան: Մարիամ, ի՞նչ լսեցիր ուսումնարանումը:—

Ճ Լ Գ Ե

11.

ա գ ե զ ը ի Լ կ մ ն շ ո չ

ս տ ը ց ու

Օ Ղ Ե Ե

Գալուստը երկու տետրակ ունի:—Մարիամը մեր տասեցը տետրակ չի ստանում:—Շուշանիկը մի շատ

տիրուն շալ ունի:—Մակարը շատ ուշ չի գալիս տանիցը: Մարգարը միշտ չի գալիս ուսումնարան:—Գրիգորը չի գրել իւր տետրակը:—Գալուստը անուշ կերակուր չի սիրում:—Երեմիան չի ուզում գրել:—Ես գրել շատ եմ սիրում ու միշտ գրում եմ ուսումնարանում ու տանը:—Տիգրանը երեկ մի նամակ գրեց Արամին:—Միսակը Մարտիրոսից նամակ չի ստանում:—Ես երեկ մի նամակ գրեցի Գալուստին:—Ես գիտեմ ինչին են ստում լար, լարիան, լիամ, լիկ, գազան, զանգակ:

12.

Մարտիրոսը գնաց ուսումնարան, իսկ Արշակը մնաց տանը. Արշակին չուզեցան տանել ուսումնարան,

ասացին դու դեռ փոքր ես

Արշակին ասացին. դու դեռ փոքր ես: Մարկոս, դու փոքր չես:—Տիգրանի մատները դեռ շատ փոքր են:—Մինասը մի փոքրիկ փուռան ունի:—Գրիգոր, դու ինչո՞ւ քո փուռանը չես փոփոսցրել:—Մարգարիտ, դուք ինչո՞ւ չը գնացելք ամարանոց: Մարիամ, մեկ քառին

ինչո՞ւ չես քաշում:— Արշակ, մատիար
 տար Մարութին տուր: Մարդարիտ,
 դու քանի՞ քարեգրիչ ունիս: Տիգրան,
 դու անտառ չե՞ս գնում:— Մարիամ,
 դու դեռ չես իմանում գրել— մկրատ,
 դանակ, կացին, կառք, կռուր, գառը,
 նուռը, դուռը, եզր, փուռը, գդալ,
 դաս, դասատուն, փառք, փոկ, փակ,
 փոս, մենք, դուք, մենք չենք գնում:

դ ու փ ք

13.

ա գ դ ե զ ը ի լ կ մ ն շ ո չ

ն ս ր ց փ ք ու

ս ժ ս ժ ճ Ն Շ Գ Պ Զ Պ

Տիգրանի քեռին ամարանոցումը մի տուն շինեց:—
 Մենք գնացինք ամարանոց ու նորա տանը մնացինք
 երեք ամիս:— Մենք չուզեցանք ամարանոցումը շատ
 մնալ ու չըզալ տուն:— Ես իմ տղային ասացի. չուտ
 արա գնանք: Դուրսըս:—

Գարուսն ու Զանազանը դրեցին իրանց գասերը,
 իսկ Սարգիսն ու Արտաշ կարգացին:— Մինասն ու
 Սիասկը մատիտ ու գրիչ չունին, իսկ Շուշանիկն ու
 Մարգարիտը քանոն ու տետրակ:— Նորսնք իրանց
 քանոններն ու տետրակները տանն են մոռացել:—

Ս'րամ դու քո գրիչն ինչո՞ւ ես կորցրել:— Սար-
 գիս, ո՞ւմ տուիր քանոնդ:— Մարիամ, ինչո՞ւ կորցրել
 մատիտդ:— Տիրունիկ, ի՞նչ արիր մոտանիդ:— Շուշ-
 շանիկ, ինչո՞ւ դասդ չըգրեցիր երեկ:—

14.

Մարտիրոսը գնաց ուսումնարան, իսկ Արշակը մնաց
 տանը. Արշակին չուզեցան տանել ուսումնարան,
 ասացին դու դեռ փոքր ես,

բան չես հասկանալ

Փ փ Բ Բ Զ Զ

Արշակին ասացին դու բան չես հաս-
 կանում:— Փոքրիկ մանուկները շատ քիչ
 բան են հասկանում:— Արամիտ մանուկ-
 ները շատ բան կը հասկանան:— Բարե-

պէտք է զնամ ժամ:— Երամը պէտք է
 գրէ իր դասերը:— Եմեն աշակերտ պէտք
 է գրէ իր կարգացածը: Ես Տիման գի-
 տեմ ինչպէս պէտք է գրել— որ, երբ որ,
 ուր որ, ինչ որ, որդի, ումի, որը, ուր,
 ու, ո՞վ զնաց, ո՞վ մնաց, ո՞վ սասաց,
 կով, հով, ծով, Եստուծով, ծծով, բա-
 րով, տարով:

Տ է Ժ Ղ

17.

Մ Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ Ի Լ Ծ Կ
 Տ Ժ Ն Ղ Ն Ն Ն Ն Ն Ն Ն Ն Ն Ն Ն
 Գ Փ Բ Մ

Ա Մ Ս Տ Ն Պ Կ Ղ Ե Փ Բ Հ

Մեծ մարդիկը ստում են. ուսումը գովական բան
 է:— Ինչ որ սովորուի է, շատ հեշտ է. ուսումը
 սովորուի բան է, ուրեմն դա էլ է հեշտ:— Փառժ է.
 որ շատ կարգամ, վարժ կարգալ կրասորեն: որ շատ
 գրեմ, վարժ գրել կրասորեն: Երկրագործը վար ու
 ցանք է սնում: դա նորա արհեստն է. ես սովորում

եմ գրել ու կարգալ, ուրեմն իմ արհեստն էլ դա է:
 Տեսակ տեսակ արհեստներ շատ կան. ով ինչ արհեստ
 ուզե, կրասորի: Ինչ բան երկրագործներ կան, ինչ բան
 քարտաշներ, ինչ բան զարբիներ կան, ինչ բան մշակ-
 անք:— Ինչո՞ւմիկը մարդիկ էլ շատ կան, որոնք ոչ ու-
 սում ունին, ոչ արհեստ գիտեն: Սորանց պարծը ա-
 մենից դժուար է: Ամենից հեշտ արհեստը մերն է,
 որ բացի կարգալ գրելուց էլ մի ուրիշ բան չենք շե-
 նում, մի ուրիշ բանի հոգս չենք քաշում, ոչինչ
 ծանր գործ չենք կատարում:— Տանը մեզ համար
 կերակուրը երամ, հացն էլ կշաին դրամ է լինում
 միշտ: Աւսում ենք կշատում, շուտով վեր կենում
 գալիս ուսումնարան. մի ժամ կարդում ենք, երկու
 ժամ վաղգում. ոչ որ մեր կամքին չի հակառակում:

18.

Մարտիրոսը զնաց ուսումնարան, խաչ Արշակը մնաց
 տանը. Արշակին չուղեցան տանել ուսումնարան. ա-
 սացին դու զեռ փոքր ես, բան չես հասկանար. երբ
 որ մեծանաս, քեզ էլ կը տանենք վարժարան:

Արշակը ճարահատած լուռ ու մունջ
 սպասեց

Ղ Ճ Պ Կ

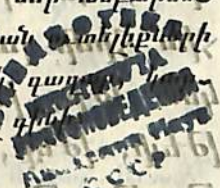
Ո՛վ որ ճար չունի պէտք է լուռ ու

մունջ սպասէ:— Այ որ ճարտար լեզու
ունի, նա լուռ ու մունջ չի սպասիլ:—
Ճարտար լեզուն շատ անգամ պէտք է
գալիս: Ընձանաչ մարդուն ամեն բան
չեն ասիլ:— Ուտին պատուց կերակուր
կուտեն, պատին ուտտի կերակուր չեն
ուտիլ:— Ես հիմի գիտեմ ինչ կը նշա-
նակեն ջոկ, ջիլ, սաջ, ջեր, մունջ,
փունջ, քունջ, տրտունջ, ջնջան, ջնջոց,
գարեջուր, ճոն, մաճ, մաճկալ, մաճար,
տաճար, ճոպան, պարիսպ, պահապան,
ճարտարապետ, պատարագ: Ճարտա-
րապետը մեծ վարպետին են ասում,
որ սովորեցնում է շինել տուն, կամուրջ,
էլի ուրիշ շատ շէնքեր: Ճոպանը փոկից
շինած մի երկար ու տափակ շուան է:
Ճան, վէգ, կոճի. երեքն էլ մի բան են
նշանակում: Մաճկալ Պետրոսին շատ
են գովում: ասում են շատ քաջ երկրա-
գործ է:

ճ ջ յ

ա բ գ դ ե զ է ը ժ ի լ ծ կ ճ
 ծ ժ ն շ ո չ պ ջ ռ ս վ
 Ես մտաբերեցի իմ մտքով, որ երբ
 աստիճանները շինուած են, որպէս
 զո զոյն շինուածն առ իմ արարածս
 Աստուծոյ: ճարտարները շինուած
 զբնական զմանն ու ուրիշ շինուած
 զարարածս:

Երբ որ գարունը գալիս է, սար ու դաշտ ծրու
ու կանաչում է: Մտնիշակը գալար մարգերի միջից
պլշեցնում է իր կապուտակ աչիկները ու մանուկներին
կանչում գէպի իրան, որ գնան իրանից փոքրիկ ու սի-
րուն փնջիկներ շինեն, տանեն տրան նորան տան, հոտ
քաշեն, զուարճանան: Գալիս է սիրուն ծիծեռնակը իւր
բունը դսնում, ցնծալով երգում, ճչում, ծրվում,
քանդուածը շտկում, կարկատում շինում, բմբուլով
լցնում, փափկացնում ու մէջը նստում: Մի քիչ ժա-
մանակ որ անց է կենում, վարդն էլ է բացվում, կար-
միր շորերով զուգվում, պարտաբում: Անցնում է Գա-
րունը, մտնում է ամառը: Սա էլ ջոկ տեսակ բա-
րիքներ է բերում մեզ համար—անուշ ու հասուն
մրգեր: Գալիս է Աշունըր ու տալիս մեր ամբարնե-
րին հազար ու մի տեսակ պատուական արեւմտեան
պաշար—ցորեն, համար, ավնդր, տակ գալար, շա-
տոփիլ, քրնջութ, կարսիք ու անուշ գարեջուր:

20.

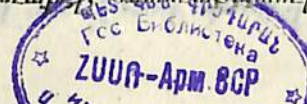
Մարտիրոսը գնաց ուսումնարան, իսկ Արշակը մնաց սանր. Արշակին չուղեցան տանել ուսումնարան, ասացին զու դեռ փոքր ես, բան չես հասկանալ. երբ որ մեծանաս, քեզ էլ կը տանենք վարժարան: Արշակը ճարահաստած լուռ ու մունջ սպասեց:

Վերջապէս ուսումնարանը գնալու օրը չապա, Արշակի ութ տարին լրացաւ: Արշակը մեծացաւ, դառաւ ութ տարեկան: Ամեն մարդ իր ունեցած բաննին կը շահանի: Ասած է. ոչ որ իրա թանին թթու չի ասիլ: Վաս ուտեմ պաս, են էլ թանե պաս: Թագուջին չիտի գաւ գիտե, թէ ինչ կընշանալի. թի, թագ, թառ, թառ, թեթ, թեկ, թեք, թիզ, թոկ, թոք, թուզ, թութ, թուշ, թուփ: Դանիէլը չիտի

գրում է աւ վերջացած շատ բառեր. օրինակ — չաւ, լաւ, կաւ, եկաւ, ինապաւ, տարաւ, բերաւ, կերաւ, իրաւ, անիրաւ: Առ պէտք է միտս պահեմ, որ բաների մէջ օ չուրեմ, եթէ չաւտաւ չգիտենամ, որ օ պէտք է գրել: Արդէն մի քանի բառ գիտեմ որոնք օ տառով են սկսուած, ինչպէս են — օր, օր, կէսօր, օրէցօր, օրսպա, օրական, օրէնք, անօրէն, տնօրէն, օրինակ, տարօրինակ, օգուտ, անօգուտ, ազգօգուտ, օգնական, անօգնական

21.

ա բ գ դ ե զ է լ թ ժ ի լ ծ
ոսոց չ ք ց ո ղ ճ յ ղ
յս սարկա՞տդ որ փ ք ծաւ: Կա: քարտալ
Արամգ. Ենաց Թագ Թի Ն ալ Ս ազարտի
Սնի, Արարատ, Արագած, Ագուլիս, Արգար, Աւագ,
Աւետիս, Աւար, Աւարտ, Աւարտար: Կրի, Կուսիքի,

36218-66

Երկզոր, Գալուստ, Կարբիկ, Գեղուգ, Կարբանդ,
 Կանիկ, Կաւիթ, Իլիկճան, Երեմիա, Եփրեմ, Եփրատ,
 Երեսովէտապոլ, Զարուհի, Զանաղան, Զարար, Թագու-
 հի, Թաղէոս, Կապրէժ, Կարսակոս, Կիրակոս, Կուր-
 զետ, Կանուէր, Մարգար, Մարգարիա, Մարիամ,
 Մարկոս, Մնացական, Նուշան, Նուշանիկ, Նուշի, Պե-
 ռոս, Պեակերբուրգ, Պահլաուենի, Սարգիս, Սրբուհի,
 Սիրուենիկ, Սահակ, Սիսակ, Վարդան, Վահան, Վահ-
 րսոյ, Վասակ, Վարդանուշ, Վարդուհի, Վարդիթիւր,
 Տիրուհի, Տիրուենիկ, Տարսն, Տարք, Տրդատ, Օշական,
 Օրբուբայ, Օսաննա:—

22.

Վերջապէս ուսումնարան գնալու օրը հասաւ.
 Արշակի ութ տարին լրացաւ:

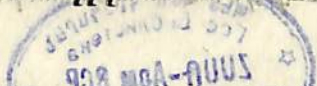
Նա շատ ուրախացաւ այդ օրը և շատ
 խաղաց

Խ Խ Ղ Ղ Ի Ի

Արշակը շատ ուրախացաւ և շատ
 խաղաց: Եսած է, շատ չը խաղաս, որ
 չըկաղաս: Ես հիմի շատ բանի անուն
 գիտեմ և կարող եմ շատ տեսակ բա-
 ուեր գրել:— Մեծ գրին ասում են զխա-

տառ: Խորը գեղերի, քաղաքների, գե-
 տերի, տղամարդկանց և կանանց անուն-
 ները պէտք է գրել զխատառով: Երկու
 կէտին ասում են վերջակէտ: Ուր որ
 մեր մի ասածը վերջանում է, այնտեղ
 դնում ենք վերջակէտ: Եմեն մի նոր
 սկսվող բանի առաջին բառը գիտատա-
 ռով պէտք է գրել բայց ոչ թէ ամ-
 բողջ բառը, այլ նորա առաջին տառը
 միայն: Ես հիմի պէտք է գրեմ զանազ
 զան բառեր: Խանում, Խամթուն, Խա-
 շատուր, Մխիթար, խաշել, խոփ, խուփ
 խօսք, խուլ, խախուտ, բախտ, Ղազար,
 Ղուկաս, տաղ, վաղ, մաղ, Ղարաբաղ,
 աղաղակ ասող, շող, խօսող, տանող,
 բերող, մեղք, կաղն, գեղ, գեղ, գեղնե,
 դող, գողացնող, այդ օրը և այս օրը,
 այսպէս և այնպէս, հայր և մայր, եղ-
 բայր և ճօրեղբայր, արև և անձրև, տե-
 րև և լիճ, Տաթև և սրաթև: Իմ եղ-
 բայրս գնացել է Երուսաղեմ: Իմ հայրս
 այստեղ է: Խանկ պատ գնեք շատ թթու

22-18

են լինում և զբաղն. դոքա փաստ են. տա-
 լինանա տարիներին: Ես պրոգնամագրոս, յիգնոս
 յոթից: իրոտա և սասցը կ ինդր ալ գույնս զգոմ
 զո դյ: Ես ինքն զմի մմ ն տասս միմա յի
 բնասլա Ժ և տանս 23: Գծասս մն գան

Մարտիրոսը գնաց ուսումնարան, իսկ Արշակը մնաց
 տանը. Արշակին չուզեցան տանել ուսումնարան.
 ասացին զու գեռ փոքր ես, բան չես հասկանալ.
 երբ որ մեծանաս, քեզ էլ կը տանենք վարժարան:
 Արշակը ճարճ հասած լուռ ու մունջ սպասեց: Աեր-
 ջապէս ուսումնարան գնալու օրը հասաւ. Արշակի
 ութ տարին լրացաւ: Ես շատ ուրախացաւ այդ
 օրը և շատ խաղաց

Եւ իւր բարձր ձայնը ցոյց տուաւ եր-
 գելով

Ե Ք Բ Ե Օ Թ Մ Ն
 Ի Լ Ղ Ը Պ Ս Վ Տ Օ

Արշակի ձայնը շատ բարձր է: Ասա
 առաջ ասար ու ձոր բնկած խաղում էր:
 Եթէ միշտ այդպէս մնար, յո՞՞վ գիտէ
 ինչ կը դառնար: Ասած է. ձին որ նան-
 ձած չը պահես, չափից դուրս կը կատարա-
 դի: Անձրև օրը հաւերին ջուր տուող

շատ կը լենի: Ես մինչև հիմի չէի կա-
 ռողանում գրել — ձէթ, ձախ, ձմեռն,
 ձմերուկ, ձեզ, ինձ, բրինձ, խնձոր, ձեռք,
 ճնճաղիկ, հունձ, հնճող, հնճան, բոյս,
 լոյս, ծոյլ, թոյլ, գոյն, իւր, իւղ, գիւղ,
 հարիւր, արիւն, շարութիւն, բարու-
 թիւն: Արշակը որ իմացաւ, թէ ու-
 սումնարան պէտք է գնայ, սկսեց երգել —

Ես կերթամ վարժարան,
 Այնտեղ շատ տղայք կան,
 Աոցա հետ կը կարգամ,
 Աոցա հետ կը խաղամ:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36

ԳԻՐ ԴՊՈՍ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36

ուր լուսն ու լինարգոս Է գուկո գոհամ մեծարուն (*)
 ուր ու լին լուսն ու լինարգոս Է գուկո գոհամ մեծարուն

աբ ժէ զնո՞ յանն սէ՛ — ինձիցք ապ
մոմնձ սխո՞ճ ճէձ — յնոր հոմարոց

այ սան՝ սն ինչ, ես ինչ, ինչ ինչ, ինչ ինչ
սրոց ինչն ինչն ինչն, ինչն ինչն, ինչն ինչն

բարձր ինչն ինչն ինչն, ինչն ինչն, ինչն ինչն

Քաղաճայն տառեր(*)

բարձր ինչն ինչն ինչն, ինչն ինչն, ինչն ինչն
բարձր ինչն ինչն ինչն, ինչն ինչն, ինչն ինչն

Վ Բ Ց
մաղա-եղայի նա-ճիգի սէ

մայլ գլխատառեր

նարգայից ու՞՞ աբոյ՛

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Ջ	Է	Թ	Ժ	Ի	Լ
Խ	Ր	Կ	Ն	Չ	Ղ	Ճ	Մ	Յ	Ն	Շ
Չ	Պ	Ջ	Ի	Ս	Վ	Տ	Ր	Յ	Ի	Փ
					Օ	Ֆ				Ք

Նուոր գիր

ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	թ	ժ	ի	լ	ն	ճ	է
չ	փ	ք	ղ	ծ	ժ	ն	ձ	յ	ր	ս	վ	տ	պ
զ	յ	ր	ս	վ	տ	պ	գ	ղ	ծ	ժ	ն	ձ	յ
ր	ս	վ	տ	պ	գ	ղ	ծ	ժ	ն	ձ	յ	ր	ս

(*) Քաղաճայն տառերը պետք է կարդայնել ը տառի յա
ւերմամբ, ըսպէս ի եւ յ տառերի անունը պէտք է տալ հին եւ յի-

ԼՐԱՅՈՒՑԻՉ ԹԵՒ ԱՂԲՈՒԹԵԱՆՑ ՆԻԻԹ

Յոյս, յետոյ, յայտնի, յանկարծ, վերայ, երեկայ,
ընձայ, տղայ:— Ես մի երեկայից շատ բան իմացայ:

— Թող նա էլ գնայ իմանայ:— Ես մի հայերէն նա-
մակ ստացայ, եթէ դու կարդայիր ու իմանայիր,

շատ կրգարմանայիր:— Ես հայ կերպ կ'ստացայ, յե-
տոյ վերկացայ. լրացուեցայ, հագնուեցայ ու ճանա-

պարհ ընկայ:— Մտայից պատուիր, որ չուշանայ,
չուտով գնայ նամակն ստանայ:— Ես, հայերէն,

հայաստան, հայոց աշխարհ:
Աշխարհ, ճանապարհ, շնորհք, աշխարհական,

ճանապարհորդ, շնորհալի, շնորհաւոր, շնորհակա-
րտնարհ:

Նա, դա, սա, տղա, դորա, նորա, սոցա, գոցա,
նոցա, քո, այո: Դու ինքդ գնն սասն. ինչ որ անելու

ես, ինքդ արն: Գնն, սասն, արն: Յորենը տար աղն,
յետոյ արի խաղն. սպա մնն այտուեղ ու կարդն:

Իւ, լիւ, խաղիւ, հաշիւ, հիւանդ, հազիւ հազ,
իւր, հարիւր, արիւն, ձիւն, միւս, գորութիւն,
վրկութիւն, և այլն. արեւ, անձրեւ, բարեւ, մինչև,

Իւ, լիւ, խաղիւ, հաշիւ, հիւանդ, հազիւ հազ,
իւր, հարիւր, արիւն, ձիւն, միւս, գորութիւն,
վրկութիւն, և այլն. արեւ, անձրեւ, բարեւ, մինչև,

Իւ, լիւ, խաղիւ, հաշիւ, հիւանդ, հազիւ հազ,
իւր, հարիւր, արիւն, ձիւն, միւս, գորութիւն,
վրկութիւն, և այլն. արեւ, անձրեւ, բարեւ, մինչև,

Իւ, լիւ, խաղիւ, հաշիւ, հիւանդ, հազիւ հազ,
իւր, հարիւր, արիւն, ձիւն, միւս, գորութիւն,
վրկութիւն, և այլն. արեւ, անձրեւ, բարեւ, մինչև,

տերև, տերևաթափ, տերևազուրկ, անձրևոտ, ձև,
անձրև, գեղեցկիւն, ձևաւոր, հոգեւոր, կարևոր,
հարկաւոր, զօրաւոր, մեծաւոր, փոքրաւոր, ձիւաւոր,
բախտաւոր, թաղաւոր, փառաւոր, թեւաւոր, ձևա-
ւոր, շնչաւոր, ոտաւոր, ոտանաւոր. էս յարեալ,
բարեալ, Արամեան, Տիգրանեան, Հայկազնեան, Ար-
շակեան, զօրութեան, տէրութեան. և այլն. մահ,
մահուան, տարի, տարուան, աշունքուան, ձմեռուան,
ամառուան, ժամուան, օրուան, գիշերուայ, ցերեկուայ,
ասուիլ, դրուիլ, գտնուեցաւ, բերուեցաւ, ստացուե-
ցաւ, մկրտուեցաւ, լուսուեցաւ, փրկուեցաւ, ազա-
տուեցանք, ազատուեցանք: (Չը պէտք է դրել տալ
ուում, այլ վում, օրինակ մաշվում, հալվում,
ջրվում, գրվում, և այլն): Այն բառերի մէջ, ուր չի
պահանջվում առ երկբարբառի կրկնումը, պէտք
չէ գրել ինչպէս շատերը գրում են ասիլը, բեր-
վելը, և այլն, այլ պէտք է գրել առ ասուիլը բե-
րուիլը, և այլն:

այսպիսի, այդպիսի, այնպիսի, այդպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի,
այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի,
այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի,
այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի,

Աբել, Միքայել, Գաբրիէլ, Ռափայել, Սամուէլ,
Առաքել, Յովհաննէս, Ներսէս, Արամաշէս, Ռուբէն,
Գուրգէն, Աշիկն, Խորէն, և այլ յատուկ անուններ:
այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի,
այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի, այսպիսի, այնպիսի,

եւ եմ ես են եց եր

Գլուխ ասել, նստել, տանել, գրեմ, ասեմ, նստեմ,
տանեմ. գրեն, ասեն, նստեն, տանեն. ասեց, գրեց,
նստեց, խօսեց, (և այլ բայեր). տներ, գեղեր, քա-
րեր, քաղաքներ և այլն:

7

Մարդ, վարդ, զարդ, գիրքդ, տետրակդ, մատիտդ,
մատդ, մօրդ, կարօտդ, հայրդ, մայրդ, (և ուրիշ
շատ երկբարբառ գրի բառեր):

ով ող

Գրքով, գրչով, թղթով, մատիտով, հօրով, մօրով,
(և այլ գործիականք). ասող, լսող, խօսող, գտնող,
(և այլ ղերբայք):

Մօտ, մէջ, յետ, հետ, խօսք, հոտ, հօտ, հոր,
հօր, առաւօտ, կարօտ, արօտ, ջրոտ, ցեխոտ, քա-
րոտ, մրոտ, Գեորգ, ազգային, ջրային, օդային,
թզենի, նռենի, տանձենի և այլն:

տակ, քարեգրիչներ, մատիաններ, մի քառակուսի
քանոն, մի սիրուն գրչահատ: Այլ բոլորը ջոկ ջոկ
թղթերում փաթաթեցի ու դրի պահարանումս, որ
ոչ ոք ձեռք չբայ, մինչև հասաւ երկուշաբթին, —
ուսումնարան գնալու օրը:

**Ի ԳՈՂԻՆԻ ՅԱՍՍ
ՇԱԲԱԹՈՒԱՅ ՕՐԵՐԸ**

Առաջ եկաւ երկուշաբթին,
Նորա՛յ յետնից՝ երեքշաբթին:

Մէկ էլ յանկարծ չորեքշաբթին
իւր հետ բերաւ հինգշաբթին:

Այս չորս օրը լաւ դիմացանք,
Միայն ուրբաթ քիչ ծուլացանք:

Շաբաթն եկաւ ուրախացանք,
Էդս կիրակի հանգստացանք:

Շաբաթը քանի՛ օր ունի: Գրեցէք կարգով կիր-
ակի օրից սկսած:

Ծ Ա Ռ Ե Բ

Մեր ստեած փայտից կրակ են տնում: Կոնն սաք-
քացնում, վերանիւր երիում, թոնիրը փայտում, փա-
փուկ հաց թխում, ցոռում, զչսանում, բայց մեզ
չեն սխշում: Մեր գերանիւրից շինում են տներ, գոմեր,

մարաքներ, ժամեր ու վանքեր. մեր տախտակներից յա-
տակ, առաստաղ, աթոռ, պահարան, սեղան, նստա-
րան, դուռ ու պատուհան և այլ շատ տեսակ կահ
կարասինր: Ել որ մէկն ասենք, որ մէկը թուենք.
կարձ խօսքով ասենք. ինչ որ փայտից է, ինչ որ ծա-
ռից է, նա մեզանից է:

Կամուրջ են շինում, գետերով անցնում. սանդուղք
են շինում, վերե բարձրանում. սայլեր են շինում,
սալրանքներ կրում. արօր են շինում, հողերը հեր-
կում. օրօրոց շինում, մանկիկ օրօրում. լուծ սամի
շինում, ել գոմէ լծում. քանոն են շինում, տես-
րահներ տողում. նաւեր են շինում, ծովի մէջ լո-
ղում: Ել որ մէկն ասենք, որ մէկը թուենք. կարձ
խօսքով ասենք. ինչ որ փայտից է, ինչ որ ծառից է,
նա մեզանից է:

Ո՛վ չի տանձ կերել, կամ կարմիր խնձոր. նուս
ու սերկեիլ, դամբուլ ու սայօր, դեղձ կարմրաթշկի,
ծիրան անուշիկ: Հապա խողողի՞, և քանի տեսակ,
կարմիր ու դեղին, և թուխ և սպիտակ. սա այծծիկ
է, նա չամչրկենի. սա խնկենի է, միւսը կախանի
կամ թէ պահունի: Ել որ մէկն ասենք, որ մէկը թը-
ւենք, կարձ խօսքով ասենք. ինչ որ փայտից է, ինչ
որ ծառից է, նա մեզանից է:

Ժրածան մեզուն մեր ծաղիկներից մեզը է ժողո-
վում. քնքուշ շերամը մեր տերեւներից մետաքս է շե-
նում. քանի վայրենի գազան, անասուն մեր մէջ բնակ-
վում, մեզնից կերակրվում: Ել որ մէկն ասենք, որ
մէկը թուենք, կարձ խօսքով ասենք. ինչ որ փայ-
տից է, ինչ որ ծառից է, նա մեզանից է:

քո բոլոր զարգարանքներդ աւելի է օգուտ տալիս. գիտեն, Ոսկի աղա, իմ փոքրիկ ասեղը քանի տուն է պահում, քանի որդի կերակրում: Իմ խոփն ու ձևիչը ամբողջ աշխարհքին հաց են տալիս: Իմ ուրազն ու կացինը աշխարհք են լուսաւորում: Այո, աշխարհք են լուսաւորում: Եթէ կարծում ես որ չափազանցութիւն է ասածս, ես քեզ կը հասկացնեմ այս բուպէիս: Մարդիկ ինչ որ շինում են, կամ պէտք է կտրեն, կամ պէտք է տաշեն, կամ պէտք է ծեծեն, կամ պէտք է սրոցեն, կամ պէտք է խարտոցեն, կամ պէտք է կարկատեն: Իմ ուրազն ու կացինը որ չլլինին, իմ դուրն ու շագափը, իմ սրոցն ու մուրձը, իմ կտրիչն ու խարտոցը—էլ կարող էին մարդիկ քար քարի վերայ դնել, փայտ փայտի վերայ:

Ահա այդպէս պարծենկոտ ես դու, Ոսկի աղա. քո փայլունութիւնիդ կուրացած՝ ուրիշ լաւութիւնը չես տեսնում:

ՊԱՅՏԱՌ

Նայրանդին պայտառ են ստում,

Պայտ ու բեւո՛ւնաք ու մեխին.

Զնդանին սայ են անուանում,

Սուրճ՝ կամ կոան՝ մեր չարուչին:

ԿԵՆԻԱՆԻՆՆԻՒ ՎԷՃԷ

Եզը, Կովը և Նուրը վեճում էին միմեանց հետ և ամեն մինը պնդում էր, թէ մեր տէրը ամենից շատ ինձ է սիրում:

— Իհարկէ, նա ինձ ամենքիցդ շատ է սիրում: աւսում է եզը. և գիտէ՞ք ինչու համար: Նորա համար որ, ես եմ նորա արօքն ու տափանք քաշում, ես եմ նորա համար անտառից փայտ բերում: Նա ինձ է լծում սայլումը և իւր ցորենը տանում ջողաց, այնտեղ ալիւր չինում. յետոյ էլի ես եմ տանում քաղաք, ուր նա ծախում է այդ ալիւրը և իւր տան համար առուտուր անում. երեխայոց համար հապնելիք տուում: Աւրեմն, դուք ի՞նչ էք կարծում, ես որ չըլինեի, նա ի՞նչպէս կարող էր ապրել:

— Եթ ճշմարիտ ես ասում, ասաց Կովը: Բայց մեր տէրը ինձ ամենքիցդ աւելի որ սիրում է, այդ նորա համար է, որ նա խնամում է, որ քեզ նման աշխատուելի ու ժրածան նզուղիին ես եմ պահել մեծացրել: Այո մէկ: Մէկ էլ որ՝ ես նորա բոլոր գերբաստանը իմ կաթովս եմ պահում: Այն մածունն ու կարողը, այն սերն ու կաթը, այն եղն ու պանիրը, այն տաք տաք թանէ սպասը, որ ամեն օր խոշտում են, ո՛ւմ տուածն է: Տեսնում էք ուրեմն, որ եթէ ես չըլնեիմ, բոլորը քաղցած կը կտորուին:

— Ի՜նչ էլ ես ճշմարիտ ասում, սիրուն Կովիկ, սկսեց Նուրը: Ո՞վ կարող է ուրանալ քո լաւութիւնը: Շատ անգամ ես ինքս էլ եմ մասնակից լինում քո սոււած անուշ թանիս: Մեր ասնախիկներ ամեն խնոցի հարելիս՝ թանիցն ինձ բաժին է տալիս: Ով որ քո լաւութիւնն ուրանայ, երկու աչքով կուրանայ: Ես շատ երախտազէտ եմ, ոչ ոքի լաւութիւն չեմ կարող ուրանալ: Բայց գիտէ՞ք ինչ կայ: Ի՜նչ մի նեւ-

դանաք, որ մեր տէրը ինձ ամենքիցդ էլ շատ է սիրում: Դորա համար մեծ պատճառ կայ. և ահա ասեմ, թէ ինչ է դորա պատճառը: Երբ որ դուք, իմ եզնուկ եղբայր, և դու, իմ քոյր Կովիկ, — երբ որ դուք գիշերը քնած խորամփացընում էք, ձեզ համար անհոգ ու հանգիստ, ես անդադար տան չորս կողմը պտրտում եմ, անդադար մեմռում, հաչում եմ և ձեզ գողերից պաշտպանում: Երբ որ դուք գնում էք անտառ կամ դաշտն արածելու, ես որ ձեզ մօտ չը լինիմ, զիտե՛ք գողերն ու գայլերը ձեզ ինչ կանեն: Միտդ չէ՛, եզնուկ եղբայր, որ մէկ անգամ դայլի ճանկն էիր ընկել, այնպէս էիր գողգողում, որ սար ու ձոր թնդում էր: Եւ զիտե՛ն ինչքան հեռու էի քեզանից, բայց ձայնդ ականջս հասաւ թէ չէ, միտքումս ասացի, դէ, Բողար ջան, շուտ հասիր, թէ չէ մեր եզնուկի բանը բուրթ է: Ասելս ու քեզ հասնելս մէկ արի: Մնացածը չեմ ասում. դու ինքդ տեսար, թէ դայլերին ինչպէս հալածեցի, նորանց ճանկերից քեզ ինչպէս ազատեցի: Ուրեմն դուք ամենքդ էլ ձեր կիանքովը ինձ էք պարտական. այս բանը շատ լաւ գիտէ մեր տէրը և այդ պատճառով ինձ ամենքիցդ շատ է սիրում: Ես ինքս էլ նորան եմ ամենքիցդ շատ սիրում: Դուք որ նորան տեսնում էք, շատ անգամ փախչում էք, բայց ես, տեսնո՞ւմ էք թէ ինչպէս եմ գնում ոտներին փաթաթւում: Դեռ իմ որսորդութիւնը որ պատմեմ, կըմնաք զարմացած. քանի անգամ մեր տիրոջն ազատել եմ արջի ճանկերից, վարազի սուր ատամներից. դուք այդ չգիտէք, միամիտ էք...

Ասած է. շունը որ հաշել սկսի, էլ չի դադարել: Այնքան հաշեց եզան ու Կովի հետ, որ տէրն իմացաւ, զնաց նորանց մօտ, շան լեզուիցն ազատեց, ասելով. «Թող սուր դորանց, Բողար. դու չգիտե՛ս, որ ամենքդ էլ ինձ հարկաւոր էք. ոչ մէկդ միւսի արածը չէք կարող անել: այդ պատճառով ես ձեզ ամենքից էլ սիրում եմ, դուք էլ սիրեցէք միմեանց:

ՓՈՒՔՐԻԿ ԳԱՌԸ

Մէկ փոքրիկ գառ, ձիւնի նման մաքուր, սպիտակ, Մի օր գնաց մօր հետ դաշար, որ արածի. Սա իւր կամքին սկսեց թռչել քարերի տակ, Եւ չէր ուզում փոքր միջոց հանգիստ նստի: Այս ու այն կողմ յանդգնութեամբ չափ էր ընկնում Թէ քար, թէ ժայռ, թէ փոս, թէ ձոր չէր հարցնում: Ո՛րդեակ, հանդարդ, ձայն էլ տալիս նորա մայրը. Զգո՛շ կացիր, որդեակ, լսի՛ր իմ խրատը: Բայց մանուկը մօր ասածին ուշ չի դարձնում, Եւ խաղալն ու վազվզելն է շարունակում: Եւ վերջապէս երբ մօր խօսքին ականջ չարտւ, Սարի զլխին իւր գժութեան պատիժն սուաւ: Մի մեծ քար կար այնտեղ ընկած, նորա ծայրում Մեր գառնուկը թռչկոտելով խաղ էր անում: Մէկ էլ յանկարծ նորա վրայից գլորուեցաւ, Ոտի մէկը քսան տեղից փշրուեցաւ:

Տիգրանը մէկ անգամ զնաց իրանց հարեանի տունը, և տեսաւ որ ամեն բան թափթփած ու անկարգ գրութեան մէջ է: Երեխանց շորերը պատտուած, զլուխները շրանդրած: Փոքրերը կուփում էին ու միմեանց ծեծում, իսկ ամենից մեծը հիւանդ պարկած էր: Տիգրանը ուրիշ անգամ էր տեսած այսչափ անկարգութիւն այս տան մէջ: Բայց այժմ այս ամենը տեսնելով, նա միտք բերաւ, որ մի ամիս առաջ վախճանել էր այդ երեխանց մայրը:

Փայլուն արեւը արդէն մտլոյ մտնու ըստ Լուսինն էլ վաղուց զնաց թնք կացաւ: Գիշերուայ մութը աշխարհս պատեց և աշնանային ցուրտ քրտմին փչեց: Ամեն մարդ քաշուեց իւր տունը մտաւ, Ամեն երեխայ մօր գիրկին լնկաւ, Միայն խեղճ որբը, որ շունի հայր, մայր, ոչ մի աղղական, ոչ քոյր, ոչ եղբայր, Ոտքերը բորիկ, աղլոր ու քաղցած, Մի տան պատի տակ մնաց կուչ եկած:

ԴԱՇՏ ԵՐ ՌԻՍՈՒԾՆԱՐԱՆ

Մարդիկ հերկում են դաշտերը և հատիկներ են ցանում. մանուկները գնում են ուսումնարան և Աստուծոյ խօսքերը սովորում: Հատիկները ծածկվում են փափուկ հողի մէջ, Աստուծոյ խօսքը մանում է

ստուղ սրտերի մէջ: Անձրեկից երկիրը թրջվում է, արեկից տաքանում. խելացի խօսքերով ու առաքինութեամբ հաղու մէջ ետանդ է ընկնում: Հողի տակ, խաւարումը չեն ննջում սերմերը: չեն ջնջվում սրտիցը բարի ուսմունքները: Սերմերը բուսնում են կանաչ ծիրերով. ուսումն աւանդվում է խելօք խօսքերով: Արտերը ծածկվում են ոսկեզոյն հնձով. Տիգրայ խօսքը կատարվում է բարի գործերով: Աստուած, ժամանակին տուր անձրե, արև: Հայր, անձեցրու մեր մէջ բարութեան սերմեր: ամուսուցալ զվանս

Ինչո՞վ պէտք է մեր գրտերը ազնուացնենք, և մեր միտքը փայլուն շուտով պայծառացնենք: Ինքնակրթութեամբ միայն, Ինքնակրթութեամբ:

Ինչո՞վ պէտք է մեր ճնողացն ուրախացնենք, Անկերաց մէջ ազնիւ, բարի անուն վաստակենք. Առաքինութեամբ միայն, Առաքինութեամբ: Ինչո՞վ պէտք է մեր բաղձանքին շուտով հասանենք Ամեն տեսակ դժուարութեանց հեշտութեամբ յաղթենք. Զանախրութեամբ միայն, Զանախրութեամբ:

ԱՅՍՈՐՈՒԱՆ ԳՈՐԾԴ ՎԱՂՈՒԱՆ ՄԻ ԶԳԻՐ

Վերջ անասեր մանուկը լուսամուտի առաջը նստած պատրաստում էր իւր դասերը, իսկ փայլուն արեւի շողքն ընկնելով նորա գրքի վերայ, դուրս էր հրաւիրում նորան, ասելով.— սիրուն մանկիկ, բաւական չէ՞ քիչ կարդա, դուրս արի քիչ էլ խաղա։ Մանուկը նորան պատասխանում է.— Ո՛չ, պայծառ արեւիկ, ոչ եւս հիմի խաղալու չեմ, պէտք է դասերս վերջացնեմ։

Մանուկը շարունակում է իւր գործը, Մէկ էլ մի սիրուն թռչնակ թռթռալով գալիս է իջնում պատուհանի վերայ և ծլվլալով ասում.— Սիրուն մանկիկ, բաւական չէ՞ ինչքան կարդացիր, դուրս արի երգիր, խաղա, գուարձացիր։ Իսկ մանուկը պատասխանում է.— Ո՛չ, սիրուն թռչնակ, ոչ եւս դեռ չեմ կարող խաղալ ու երգել, քանի որ դասերս դեռ չեմ պատրաստել։

Մանուկը շարունակ գրում է ու կարգում, բայց հիմի էլ կարմիր կեռասն է երևում նորա աչքին ու փափսում ականջին, թէ բաւական չէ՞ ինչքան գրեցիր, արի իմ ծառի վերայ բարձրացիր, հասած կեռասներս կեր ու կչտացիր։ Իսկ մանուկը պատասխանում է.— Նորհակալ եմ, այժմ գործ ունիմ, ախորժակ չունիմ։

Արեւը պէս գործն աւարտեց. ոչ ոքի խօսքից չըխաբուեց, իւր դասերը լաւ պատրաստեց, յետոյ դէպի այգին վազեց և համարձակ ձայնով գոչեց։

— Այն ոմ էր որ ինձ հրաւիրում էր. եկէք, այժմ

ես պատրաստ եմ քրտորիդ առաջարկութիւնը կատարել։

Այնուհետև արեգակն էլ աւելի գեղեցիկ էր թվում նորան, թռչնակն էլ աւելի սիրուն ու քաղցր էր երգում, իսկ կեռասնին աւելի հասուն պտուղ ընծայում։

Խ Ն Դ Ի Ր

Այնպիսի աշակերտներ կան, որոնք ասում են. այսօր խաղանք, վաղը կրտսիորենք դասներս. բայց կան և այնպիսի աշակերտներ, որ ասում են. վաղը կըխաղանք, այսօր դասներս սովորենք։

— Ո՛ր տեսակ աշակերտները լաւ կը սովորեն իրանց դասերը։

Ե Ր Գ Ե Ր

ՊԱՆԿՆԵՐ

Վարդ ծաղկին լինինք նման
եւ օրինակ հեզութեան.

Թող վարդը հանգստանայ
Մեր մատուղ սրտի վերայ։

Ազնիւ սիրուն մանիշակ,
Համեստութեան օրինակ.

Տուր մեզ ծաղիկ գեղեցիկ,
Բո քնքոյշ հոտ անուշիկ։

Սրինակ անտեղութեան,
 Իաշտի սիրուն զու շուշան.
 Եկ զարդ եղեր մեր պարին,
 Եկ միացիր մեր երգին:
 Կանաչ խոտը զաշտերի
 Մեր սրտին է սիրելի.
 Թող ոտար կաղնի ծառի
 Պսակ լինի մեր գլխին:
 Սիրուն կանաչ պսակին
 Թող միանանք, բարեկամք.
 Եւ յոյսերս անբաժան
 Մեան մեզնից յաւիտեան:

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԳՈՒ

Ո՛վ մեծաքանչ զու լեզու,
 Ո՛վ հեշտ բարբառ մայրական,
 Փափկահնչուն քո բառերուդ
 Նման արգեօք այլ տեղ կան:
 Ի՞նչ որ նախ ինձ հնչեցիր,
 Նախ սիրոյ ո՛հ, հեշտ խօսքեր,
 Այն նախ դքեց թոթովելս
 Ի՞նչ իմ մարին է ելեր:
 Ի՛նչ դառն միշտ է սրտիս,
 Երբ օտար տեղ ու լեզու
 Բռնի իրեն զիս կրքաշեն,
 Սրտէս արիւն կը հեղու:

Ո՛հ, զայն օտարիս սիրելի
 Բնաւ չեմ կարող ի սրտէ.
 Չէ, այն չէ՛ քաղցր իմ լեզույան
 Որ սիրով զիս կողջունէ:
 Մայրենի անուշ լեզու,
 Կեաց անաստան, կեաց յաւէտ,
 Կեաց միշտ լեզուդ զու հայկաբժան,
 Կեաց ծաղկալից, ծաղկաւէտ:

ՏԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՅ ՄԱՆՈՒԿԸ

Մեծ թի, ծարաւ, գլուխը քաշ գլխուս
 Իւր ծնողներից վաղուց որբացած,
 Հօր տանից տեղից արդէն հեռացած,
 Նրջում էր մանուկն մտքով մոլորուած:
 Նրջում էր բոկոսն, շորերը պատռուած,
 Աղի տրցուներով աչքերը լցուած.
 Ի՛նչպէս անդգայ սիրա պէտք է լինէր,
 Որ այս թշուառին տեսներ, չոցաւէր:
 Իւր բնիկ երկրից, ծնողներից զկուած,
 Օտար աշխարհում գերի մատնուած,
 Անգութ մարդկանցից հալածուած, տանջուած,
 Այս էր խեղճ մանկան ձախտոյն գրուած:
 Շատ տեղ ման եկաւ, շատերին խնդրեց,
 Իւր սրտի ցուերը շատերին պատմեց,
 Բայց նորա խնդիրն իզուր անց կացաւ,
 Սրտի զգացմունքը ոչ ոք չիմացաւ:

ԱՌԱԻՕՏԵԱՆ ԵՐԳ ԾԻՆԱԿԱՆԱՑ

Այ մարդ, այսօր շատ քնեցար ննջեցիր,
Առաւօտեան հով ժամանակն անցուցիր,
Արեգակը ծովի ծայրէն ծագեցաւ,
Զերմութիւնը ձորն ու դաշտը փռուեցաւ:

Ընկերներդ վաղ արտերը գնացին,
Ցորեն, գարի, գերանդիով հնձեցին:
Խուրճ կապեցին, բարդ բարդեցին դաշտումը,
Նստան հանգչիլ կաղնիների հովումը:

Այ մարդ, վեր կաց, սառը ջրով լուացուիր,
Գօտիդ կապիր, գերանդիդ առ, դաշտ հասիր,
Քանի հով է, հունձդ արա արտումը,
Հունձդ հնձէ, մի ծուլանար գործումը:

Ի՞նչ ես պարկել, ի՞նչ ես քնել, սիրական,
Արեգական շողը հասաւ մեր դրան.
Մի ծուլանար, ժամանակդ խնայէ,
Այն պիտի մեզ բոլոր ձմեռը կերակրէ:

ԵՐԿԻՐ ՀԱՅԿԱՑ

Յնձացէք, լերինք Արարատայ,
Յնձա Հայաստան, երկիրդ Հայկայ.
Յնձա, ցնձա, ցնձա, ցնձա,
Յնձա, Հայաստան, երկիրդ Հայկայ:

Մեր նախնեաց անմահ անունները,
Պարծանքով յիշեն մեր սերունդները.
Յնձա, ցնձա, ցնձա, ցնձա,
Յնձա, Հայաստան, երկիրդ Հայկայ:

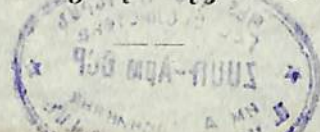
Սրբեցէք քնարի լարերը ժանգոտ,
Ելէք Հայաստան երգով եռանդոտ.
Յնձա, ցնձա, ցնձա, ցնձա.
Յնձա, Հայաստան, երկիրդ Հայկայ:

ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ

Հայր մեր, որ յերկինս ես, սուրբ եղեցի անուն
քո. եկեսցէ արքայութիւն քո. եղեցին կամք քո,
որպէս յերկինս և յերկրի: Զհաց մեր հանապազօրդ
տուր մեզ այսօր: Թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս և
մեք թողումք մերոց պարտապանայ. և մի տանիր
զմեզ ի փորձութիւն, այլ փրկեան զմեզ ի չարէ. զե
քո է արքայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւի-
տեանս. ամէն:

Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հօգւոյն Սրբոյ. ամէն:

Փառք և երկրպագութիւն ի բարձունս Հօր և
Որդւոյ և Հօգւոյն Սրբոյ. այժմ և միշտ և յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն:

Մի անգամ շահաւոր զարմանալով
 զարմանալով զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան

զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան
 զան զան զան զան զան զան զան

զան զան զան զան զան զան զան

զան զան զան զան զան զան զան

1974

Գին: 15 կոպ:

Հարկ

2013

3228

